

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มีบทความจำนวนสิบสามชิ้น เกิดภายใต้ภาวะการณ์ใหม่ ๆ เพื่อแสวงหาหนทางในการอธิบาย และหาคำตอบต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การสร้างกรอบคิด หรือมโนทัศน์ (concept) ที่เรียกว่า พหุ-สังคมศาสตร์ (Multi-Method Social Science) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างซับซ้อน ถือเป็นพันธกิจของสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ อีกทั้งเป็นการพัฒนาแวดวงวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดการถกเถียงและสร้างข้อเสนอใหม่ ๆ ได้

ในวารสารสังคมศาสตร์เล่มที่ท่านเห็นอยู่นี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ บทความในเล่มประกอบไปด้วยงานที่พยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านวิธีวิทยาและการศึกษาปรากฏการณ์ร่วมสมัย ดังต่อไปนี้

งานส่วนใหญ่ในวารสารสังคมศาสตร์เล่มนี้เป็นความพยายามที่จะเข้าใจปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ในสังคมภายใต้การมโนทัศน์และวิธีการที่หลากหลาย เพื่อลบล้างหรือปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่มีมาแต่เดิม ดังพบในบทความ *อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนากับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้* ของ อนุสรณ์ อุณโณ ที่พยายามทำความเข้าใจความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคนภายนอกมองว่าศาสนามีส่วนอย่างสำคัญ แต่บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าศาสนาไม่ใช่จุดปะทะของความขัดแย้งเสียทีเดียว ภาพแทนที่คนภายนอกเข้าใจเป็นเพียงความเข้าใจทั่วไป ทั้งที่คนในพื้นที่ต่างมีความยืดหยุ่นและเข้าใจความขัดแย้งในอีกระดับ โดยเขาใช้วิธีวิทยาแบบมานุษยวิทยาไปทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้น ๆ บทความเรื่อง *การก่อตัวของความรู้สึกเชิงศีลธรรมแบบอิสลามของมุสลิมอินโดนีเซีย, ค.ศ.1973-1988* ของ บัญชา ราชมณี ทวีศักดิ์ เผือกสม และฐานิดา บุญวรรณ ก็ช่วยขยายวิธีคิดเรื่องอารมณ์ความรู้สึกที่มักถูกละเลยในการศึกษาสังคมศาสตร์ ส่วนบทความเรื่อง *ไฮเวย์อาชีพโดย: อำนาจของถนนกับพลวัตการคมนาคมขนส่งของประเทศไทย* ของ ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ ได้ชี้ให้เห็นว่าถนนในฐานะ “องค์ประธาน” ของความเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมือง งบประมาณ อุบัติเหตุ และเป็นภาพแทนความทันสมัย เป็นการเปิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อโครงสร้างการพัฒนา ที่มีได้ยึดครองเพียงมนุษย์ไว้เป็นองค์ประธานในการศึกษาเท่านั้น

นอกจากนี้บทความเรื่อง “นิยมไพรสมาคม” กับการพจญภัยในกระแสการอนุรักษ์ในทศวรรษ 2490–2500 ของ พิรณัฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ และณัฐพงษ์ สกุลเลี้ยว ได้ชวนเราไปทำความเข้าใจ “สำนักใหม่” ในสังคมที่ก่อตัวขึ้น ไม่มีอะไรเกิดลอย ๆ แต่เกิดท่ามกลางเงื่อนไขนานัปการ สำนักก็ตีอารมณ์ความรู้สึกก็ตามล้วนแล้วแต่สัมพันธ์กับกลุ่มคนที่อุบัติขึ้นใหม่ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับบทความเรื่อง *สื่อสังคมออนไลน์กับการประท้วง: กรณีศึกษาแฟลชม็อบนักเรียน นักศึกษาไทย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2563* ของ ณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์ และ รัฐ นโยบายสาธารณะกับการชุมนุมทางการเมืองต่อต้านรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ของ พิชญ์ เสียงมพงษ์ ที่อธิบายปรากฏการณ์ของการลุกขึ้นต่อสู้ต่อต้านในรอบ 3–4 ปี ที่ผ่านมา ที่ต่างไปจากกรอบการอธิบายการเมืองแบบเดิม ๆ แต่ชี้ชวนให้เราเข้าใจเงื่อนไขและเครื่องมือใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์นั้น ๆ อีกทั้ง ยังใช้วิธีวิทยาในการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลในพื้นที่ออนไลน์ที่กลายมาเป็น “สนาม” ใหม่ของนักมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รวมถึงบทความเรื่อง *ข้อถกเถียงของฝ่ายซ้ายร่วมสมัยต่อสภาวะทุนนิยมยุคปลาย: ทุนนิยมหลากหลายคุณค่า* ของ กรพินธุ์ พัวพันธ์สวัสดิ์ จิตวิทยาการเมืองของการดำเนินนโยบายเชิงปฏิบัติต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศของอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ กับภาวะผู้นำของสหรัฐอเมริกาที่ล้มเหลว ของ ศิวรัฐ วรรณโกมล ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาของจุดตั้งต้นการศึกษาการต่างประเทศไทย: ขนบแบบสมัยกับแนวทางการศึกษาแบบประวัติศาสตร์ ของ เอกลักษณ์ ไชยภูมิ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นอิสระของท้องถิ่นไทย ของ วีระศักดิ์ เครือเทพ และ ปิแอร์ บูร์ดิเยอ กับการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ ของ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข กลับไปสำรวจข้อถกเถียง/มโนทัศน์ทางสังคมศาสตร์ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ในสังคมเพื่อสร้างวิธีวิทยาและการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ถ้าเพียงแต่อาศัยมโนทัศน์เดิม ๆ ไม่สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ อีกทั้งยังแสวงหาทางเลือกใหม่ในการอธิบาย เป็นการท้าทายต่อมโนทัศน์เดิมที่คุ้นชิน

บทความเรื่อง *การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลาม: ศึกษาแนวคิดในอัลกุรอาน* ของ สามารถ ทองเผื่อ เป็นการใช้กรอบทางศาสนาในการมองความเป็นภราดรภาพของกลุ่มประเทศที่ใช้หลักคิดความเชื่อเดียวกันในการกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ ขณะที่บทความเรื่อง *การคานอำนาจของออสเตรเลียในการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา* ของ อรไท โสภารัตน์ ใช้การมองภายใต้กรอบยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ในโลกสมัยใหม่ ระหว่างกลุ่ม

ประเทศต่าง ๆ แต่งงานทั้งสองชั้นมีความร่วมกันในการใช้หน่วยที่ข้ามรัฐข้ามแดน ในการมองที่เป็นมากกว่าปรากฏการณ์จำเพาะ

กล่าวได้ว่า บทความในเล่มนี้พยายามอธิบายปรากฏการณ์สังคมใหม่ ๆ เข้าไป ทบทวน สำรวจ และวิพากษ์มโนทัศน์ที่มีมาแต่เดิม เพื่อปลดปล่อยผู้คนออกจากมายาคติต่าง ๆ ที่เบียดขับผู้คนให้ตกอยู่ภายใต้ภาวะที่ไม่แน่นอน (uncertainty) ในโลกสมัยใหม่

บทความทั้งสิบสามชิ้นข้างต้น มีเนื้อหาหลากหลายและครอบคลุมความรู้ สังคมศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นการหาหนทางในการอธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคมในโลกที่ซับซ้อน และแสวงหาความรู้ เพื่อหลุดออกจากอคติต่าง ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามจะเป็นพหุ-สังคมศาสตร์ (Multi-Method Social Science) จากการใช้เครื่องมือและมโนทัศน์ที่หลากหลาย เพื่อถากถางพื้นที่ของการถกเถียงแลกเปลี่ยนทางวิชาการอย่างเสรีและเปิดกว้าง ค้นหาหนทางออกจากปัญหาอย่างสันติและอารยะ ด้วยหวังว่า บทความวิจัยและบทความวิชาการทั้งสิบสามชิ้นที่ได้ตีพิมพ์กับวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จะช่วยเติมเต็มปณิธานข้างต้น

ท้ายที่สุด ทางวารสารขอขอบคุณผู้อ่านที่ให้การสนับสนุนวารสารในทุกช่องทาง โดยเฉพาะความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทางวารสารจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ชัยพงษ์ สำเนียง
บรรณาธิการ